

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā

Nr. COR-N-2020/0168

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijai
sprk@sprk.gov.lv

Par konsultāciju dokumentu "Par grozījumiem
Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas
noteikumos"

AS "Conexus Baltic Grid" (turpmāk – Sabiedrība) 2019. gada 2. decembrī ar iesniegumu Nr. COR-N-2019/0971 ir vērsusies Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā (turpmāk – Regulators), sniedzot informāciju par tarifu aprēķinu 2020./2021. gada krātuves ciklam, lūdzot saskaņot krājumu pārceļšanas produkta, divu gadu grupētās jaudas produkta ar apjoma ierobežojumu nosacījumus un termiņus un citus būtiskus Sabiedrības izstrādātos noteikumu projektus, tai skaitā krātuves jaudas izsoļu nolikumus, Inčukalna pazemes gāzes krātuves (turpmāk – krātuve) regulējumam 2020./2021. gada krātuves ciklā.

Regulators 2020. gada 19. februārī ir publicējis konsultāciju dokumentu (turpmāk – konsultāciju dokuments) par grozījumiem Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2018. gada 28. maija lēmumā Nr. 1/10 "Inčukalna pazemes gāzes krātuves lietošanas noteikumi" (turpmāk – noteikumi). Neraugoties uz Sabiedrības 2019. gada 2. decembra iesniegumā ietvertu lūgumu, Sabiedrība kopumā atbalsta Regulatora piedāvāto risinājumu veikt pakāpenisku krātuves regulējuma maiņu, proti, primāri izstrādājot regulējumu 2020./2021. gada krātuves ciklam, tomēr vienlaikus paredzot piemērojamās normas periodam no 2021./2022. gada krātuves cikla sākuma, kā tas piedāvāts konsultāciju dokumentā. Sabiedrība iepazinās ar konsultāciju dokumentu un izsaka šādus iebildumus un priekšlikumus.

1) Spēkā esošais regulējums neparedz iespēju Sabiedrībai piemērot tādu krātuves jaudas rezervēšanas kārtību, kas stimulētu sistēmas lietotājus izņemšanas sezonas beigās samazināt to krājumu daudzumu krātuvē līdz atbilstošiem tehniskiem parametriem. Lai izņemšanas sezonas beigās krātuvē esošais dabasgāzes daudzums negatīvi neietekmētu kopējo krātuves apjomu un darbību ilgtermiņā, kā arī, lai mazinātu risku, ka iesūkņnētais dabasgāzes daudzums tehnoloģiski nevar tikt izņemts no krātuves, starp krātuves cikliem pārejošās dabasgāzes daudzumam ir jābūt ierobežotam 4 TWh apmērā. Līdz ar to, Sabiedrība nepiekrīt konsultāciju dokumentā Regulatora piedāvātajam principam, ka krājumu pārceļšanas produkta tarifs būtu nosakāms kā divu gadu grupētās jaudas produkta tarifs, jo tas faktiski nozīmē pilnvērtīga divu gadu grupētas jaudas produkta piešķiršanu daudz lielākā apjomā, nekā tehnoloģiski pieļaujamās 4 TWh, tostarp paverot iespēju sistēmas lietotājiem neveikt savlaicīgu divu gadu grupētās jaudas rezervāciju. Kopumā konsultāciju dokumentā piedāvātā krājumu pārceļšanas risinājuma redakcija rada slēptas jaudas uzkrāšanas risku un neprognozējamu krātuves lietotāju rīcību izņemšanas sezonas beigās.

2) Konsultāciju dokumentā piedāvāts papildināt noteikumus ar 8.¹ punktu, paredzot, ka krātuves tehniskā jauda un krātuves pieejamā jauda nākamajam krātuves ciklam publicējama 21 dienas laikā pēc iepriekšējā krātuves cikla noslēguma (jeb līdz 21. maijam), taču nav skaidri

atrunāts, par kuru krātuves ciklu sistēmas operatoram ir pienākums publicēt minēto informāciju.

Sabiedrība lūdz precizēt piedāvāto noteikumu 8.¹ punkta pirmā teikuma redakciju, nosakot, ka "sistēmas operators katru gadu ne vēlāk kā līdz 21. maijam publicē savā tīmekļvietnē esošā krātuves cikla krātuves tehnisko jaudu un krātuves pieejamo jaudu."

3) Lai vairotu noteiktību tirgus dalībniekiem un nodrošinātu tos ar darbības plānošanai nozīmīgu un iespējami nemainīgu informāciju par krātuves tehnoloģisko režīmu maiņas datumu, Sabiedrība lūdz izteikt noteikumu 10. punktu šādā redakcijā:

"Krātuves cikla dabasgāzes iesūkšanās sezonas sākuma datums ir 1. maijs, un krātuves cikla dabasgāzes iesūkšanās sezonas beigu datums ir 14. oktobris. Krātuves cikla dabasgāzes izņemšanas sezonas sākuma datums ir 15. oktobris, un krātuves cikla dabasgāzes izņemšanas sezonas beigu datums ir 30. aprīlis."

4) No konsultāciju dokumentā piedāvātās noteikumu 12. punkta redakcijas šķietami var secināt, ka sistēmas operators piešķir jaudu atbilstoši sistēmas lietotāju jaudas produkta pieteikumiem, kas iesniegti divu darba dienu laikā. Gluži pretēji, normas mērķis ir atrunāt sistēmas operatora rīcību, ja sistēmas lietotāji jaudas produkta pieteikumus ir iesnieguši arī brīvdienās. Noteikumu 47. punkts paredz, ka sistēmas operators nosaka sistēmas lietotājam katrai gāzes dienai D krātuvē novietoto dabasgāzes daudzumu, izņemto dabasgāzes daudzumu un krājumu daudzumu. Sabiedrība lūdz precizēt piedāvāto noteikumu 12. punktu un izteikt to šādā redakcijā:

"12. Sistēmas operators krātuves jaudu piešķir, ņemot vērā sistēmas lietotāju jaudas produkta pieteikumus saskaņā ar šo noteikumu 13. punktu, kas iesniegti laika periodā no iepriekšējās secīgās darba dienas plkst. 9.00 līdz darba dienas, kad piešķir krātuves jaudu, plkst. 9.00."

5) Ņemot vērā divu gadu grupētās jaudas produkta ietekmi uz dabasgāzes apgādes nodrošināšanas risinājuma, kas noteikts Ministru kabineta 2011. gada 19. aprīļa noteikumos Nr. 312 "Enerģijas lietotāju apgādes un kurināmā pārdošanas kārtība izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā un valsts apdraudējuma gadījumā", īstenošanu, Sabiedrība uzskata, ka nepieciešams stingri nodalīt divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros rezervēšanai pieejamo krātuves jaudu. Neraugoties uz faktisko jaudas rezervēšanas apmēru citu jaudas produktu ietvaros, Sabiedrība lūdz noteikt divu gadu grupētās jaudas produktam fiksētu rezervēšanai pieejamās krātuves jaudas apjomu 2 000 000 MWh apmērā. Šāds precizējums sistēmas lietotājiem nodrošinātu garantētu divu gadu grupētās jaudas produkta pieejamību. Līdz ar to, Sabiedrība lūdz precizēt piedāvāto noteikumu 12.¹ un 12.² punktu un izteikt tos šādā redakcijā:

"12.¹ Ja jaudas piešķiršanas brīdī šo noteikumu 12. punkta noteiktajā laika periodā iesniegtajos sistēmas lietotāju jaudas produkta pieteikumos norādītais rezervējams krātuves jaudas apjoms nepārsniedz krātuves pieejamo jaudu jaudas produktam rezervēšanai pieejamās krātuves jaudas ietvaros, visiem sistēmas lietotājiem jaudas produkts tiek piešķirts pieprasītajā apjomā.

12.² Ja jaudas produkta piešķiršanas brīdī šo noteikumu 12. punktā noteiktajā laika periodā kopējais sistēmas lietotāju jaudas produkta pieteikumos norādītais rezervējams krātuves jaudas apjoms pārsniedz krātuves pieejamo jaudu jaudas produktam rezervēšanai pieejamās krātuves jaudas ietvaros, jaudas produkts tiek piešķirts proporcionāli sistēmas lietotāja pieteikumā norādītās rezervētās krātuves jaudas īpatsvaram un atbilstoši jaudas produkta rezervēšanai paredzētajam krātuves pieejamās jaudas apmēram."

6) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 715/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr.

1775/2005 atcelšanu (turpmāk – Regula) 15. panta 1. punkta "a" apakšpunkts nosaka uzglabāšanas sistēmas operatora pienākumu visiem sistēmas lietotājiem nediskriminējoši piedāvāt pakalpojumus, jo sevišķi situācijā, ja uzglabāšanas sistēmas operators piedāvā to pašu pakalpojumu dažādiem lietotājiem. Lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem sistēmas lietotājiem, kuriem dažādu krātuves jaudas produktu izmantošanas termiņa noslēgumā ir krājumi, to pārceļšana uz nākamo krātuves ciklu visiem krātuves jaudas produktiem ir veicama vienveidīgi. Līdz ar to, Sabiedrība lūdz precizēt piedāvātās izmaiņas noteikumu 19. punktā un izteikt to šādā redakcijā:

"19. Ja sistēmas lietotājam izņemšanas sezonas beigās jaudas produkta ietvaros, kuram noslēdzas izmantošanas periods, ir uzglabāti krājumi, tiek uzskatīts, ka sistēmas lietotājs ir rezervējis krājumu pārceļšanas produktu nākamajam krātuves ciklam attiecīgajā krājumu daudzumā, par kuru norēķinās ar sistēmas operatoru saskaņā ar nākamajam krātuves ciklam noteiktu krājumu pārceļšanas produkta tarifu."

7) Sabiedrība neatbalsta piedāvāto noteikumu 20. punkta redakciju un lūdz svītrot spēka esošo noteikumu 20. punktu, jo krājumu pārceļšanas regulējums 2019./2020. gada krātuves cikla noslēgumam un krājumu pārejai uz 2020./2021. gada krātuves ciklu ir atrunājams pārejas noteikumos. Iekļaujot noteikumos konsultāciju dokumentā ietverto noteikumu 19. un 20. punktu to piedāvātajā redakcijā, tirgus dalībniekiem varētu tikt radīta nepamatota tiesiskā paļāvība iespējai neievērot krājumu pārceļšanas produkta piemērošanu krājumu atlikumam dabasgāzes krātuves cikla izņemšanas sezonas beigās pārskatāmā nākotnē. Proti, sistēmas lietotājs varētu izvēlēties arī neveikt atbilstošu divu gadu grupētās jaudas produkta rezervēšanu gadījumos, ja tā darbības stratēģija pieļauj krājumu atlikuma pārceļšanas produkta piemērošanu krājumiem jaudas produkta izmantošanas perioda noslēgumā. Sabiedrība atbalsta tikai tāda tiesiski korekta un faktiskajai situācijai dabasgāzes tirgū atbilstoša risinājuma ieviešanu noteikumos, kas sistēmas lietotāju tiesisko paļāvību aizsargā attiecībā uz to krātuves jaudas daļu, kas ir pieejama rezervēšanai vai jau ir rezervēta, vienlaikus neapsolot un neradot pamatotas cerības, ka normatīvais regulējums dažādu ietekmējošo faktoru dēļ nemainīsies.

8) Sabiedrība lūdz precizēt piedāvātās izmaiņas noteikumu 30. punktā un izteikt to šādā redakcijā:

"30. Sistēmas lietotājs krājumus, kas tiek uzglabāti grupētās jaudas produkta un divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros var pārvietot uz jebkuru no minētajiem jaudas produktiem. Sistēmas lietotājs krājumus, kas tiek uzglabāti tirgus produkta ietvaros, var pārvietot tirgus produkta ietvaros."

9) Sabiedrība lūdz precizēt konsultāciju dokumentā piedāvāto noteikumu 92.²3. punktu un izteikt to šādā redakcijā:

"92.²3. ja sistēmas lietotājam izņemšanas sezonas beigās ir krājumi, kas tiek uzglabāti divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros produkta darbības pirmajā krātuves ciklā, krājumu atlikums pirmā krātuves cikla beigās tiek pārņemts sistēmas lietotāja rezervētā divu gadu grupētās jaudas produkta apmērā bez krājumu pārceļšanas produkta piemērošanas uz divu gadu grupētās jaudas produkta darbības otro krātuves ciklu.;"

10) Ievērojot, ka 2021./2022. gada krātuves ciklam ir izstrādājams regulējums, kas piemērots dažādiem tirgus pieprasījuma apstākļiem un var atšķirties no konsultāciju dokumentā piedāvātā risinājuma, Sabiedrība lūdz papildināt noteikumus ar 92.³ un 92.⁴ punktu šādā redakcijā:

"92.³ Sistēmas lietotāja 2020./2021. gada un 2021./2022. gada krātuves cikla izņemšanas sezonas beigās esošie krājumi uz attiecīgi 2021./2022. gada un 2022./2023. gada krātuves ciklu tiek pārceļti šādi:

92.³ 1. attiecībā uz krājumu atlikumu izņemšanas sezonas beigās, kas nepārsniedz 5% no sistēmas lietotāja rezervētās jaudas grupētās jaudas produkta ietvaros, tiek uzskatīts, ka sistēmas lietotājs ir rezervējis grupētās jaudas produktu nākamajam krātuves ciklam attiecīgajā krājumu daudzumā, par kuru norēķinās ar sistēmas operatoru saskaņā ar nākamajam krātuves ciklam noteikto grupētās jaudas produkta tarifu;

92.³ 2. attiecībā uz krājumu atlikumu izņemšanas sezonas beigās, kas pārsniedz 5% no sistēmas lietotāja rezervētās jaudas grupētās jaudas produkta ietvaros, tiek uzskatīts, ka sistēmas lietotājs ir rezervējis krājumu pārceļšanas produktu nākamajam krātuves ciklam attiecīgajā krājumu daudzumā, par kuru norēķinās ar sistēmas operatoru saskaņā ar nākamajam krātuves ciklam noteikto krājumu pārceļšanas produkta tarifu."

11) Regulas 19. panta 5. punkts uzliek par pienākumu publicēt pietiekami detalizētu informāciju par uzglabāšanas objektu tarifu veidošanos, metodiku un struktūru, lai garantētu pārredzamus, objektīvus un nediskriminējošus tarifus un veicinātu infrastruktūras efektīvu izmantošanu. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu 33. panta 4. punkts uzliek par pienākumu veidot tādu nacionālo regulējumu, lai piekļuve uzglabāšanai tiktu nodrošināta, pamatojoties uz jau publicētiem tarifiem. No minētā izriet, ka pirms jaudu rezervēšanas nākamajiem periodiem uzsākšanas tirgus dalībniekiem ir jābūt zināmiem vairākiem būtiskiem krātuves lietošanu ietekmējošiem faktoriem, proti, uzglabāšanas tarifiem, jaudas produktu nosacījumiem un to izmantošanas kārtībai.

Ievērojot minēto, Sabiedrība pārejas nosacījumos lūdz noteikt, ka krātuves jaudas rezervēšanas tirgus produkta, grupētās jaudas produkta un divu gadu grupētās jaudas produkta ietvaros sākuma datums 2020./2021. gada krātuves ciklam ir vienu darba dienu pēc Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas lēmuma par tarifu piemērošanas kārtību 2020./2021. gada krātuves ciklam spēkā stāšanās.

Cieņā

Valdes priekšsēdētāja,
komercpilnvarniece

Zane Kotāne

* Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu.